

Årsplan for Nygård barnehage

2025 - 2026

Innhold

Innledning.....	3
Årskalender 2025 - 2026	4
Barnehagens formål – lovgrunnlag og styringsdokumenter	6
Nittedal kommune; kommuneplan/samfunnsdel 2022 – 2035.....	6
Plass til alle – ingen utenfor	7
Mangfold og likeverd	8
Barndom.....	10
Omsorg.....	10
Trygghet, tilvenning og tilknytning.....	11
Lek 13	
Sosialt samspill og relasjoner	14
Læring og danning.....	14
Livsmestring	15
Barns medvirkning	16
Overganger	16
Et inkluderende, utviklende og godt barnehagetilbud	17
Tidlig innsats.....	17
Inkluderende miljø	18
Trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.....	18
Godt språkmiljø for alle barn.....	19
Barnehagen som lærende organisasjon	21
Foreldremedvirkning og samarbeid med hjemmet.....	21
Foreldreråd og Samarbeidsutvalg (SU)	22
Oppstarts-, utviklings- og overgangssamtaler.....	22
Bærekraftig utvikling	23
Trafikksikker kommune.....	24
Mat og måltider.....	24
Planlegging, dokumentasjon og vurdering	25
Progresjonsplan for fagområdene i rammeplanen	27

Innledning

Denne årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet, dokumentasjon på barnehagens valg og begrunnelser og informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til foreldre, samarbeidspartnere og andre interesserte.

Årsplanen beskriver hvordan barnehagen arbeider med rammeplanens innhold med målsetting om at alle barn skal ha de beste rammer for å oppdage, utforske og utvikle seg i lek med andre barn.

Årsplanen er forankret i FNs barnekonvensjon, barnehageloven og kommunens styringsdokumenter.

Nygård barnehage har 4 avdelinger med plass til ca. 70 barn i alderen 1 – 6 år. Barnehagen har fine lokaler og uteområder midt i bo-området på Rotnes

Årskalender 2025 - 2026

tid	Felles aktivitet	Mål / kommentarer
August	Nytt barnehageår Tilvenning Oppstartsamtaler	Barna opplever trygghet i barnehagehverdagen. Barna blir kjent med hverandre, opplever fellesskap og skaper gode opplevelser sammen.
14. og 15.	PLANLEGGINGSDAGER	
September 15. – 19.	Sikkerhetsuke rømmingsøvelser brannverntiltak førstehjelp for barn Foreldremøte	Nasjonal brannvernuke i uke 38 HMS krav om minst 2 brannøvelser pr. år.
Oktober 24.	FN dagen mangfold – inkludering – livsmestring Barnas rettigheter	Vi markerer FN som verdensorganisasjonen for fred og barnekonvensjonen for barns rettigheter Felles lunsj med medbrakte «mat-retter»
November 28.	PLANLEGGINGSDAG	Felles for ansatte i kommunale barnehager
Desember 5. 12. 17.	Adventstund og tradisjonelle førjulsaktiviteter Grøttest Luciadagen Julebord for barna	Barna får kjennskap til hvorfor vi feirer jul etter kristne tradisjoner. Vi forteller julens historie og lærer noen julesanger. Kanskje ser vi fjøsnissen. Felles advent-samlinger
Januar 16.	PLANLEGGINGSDAG	
Februar 6. 14. 15.	Samenes nasjonaldag Karneval Fastelavn/Faste «Blåmandag» «Fetetirsdag» «Askeonsdag»	Barna får kjennskap til gamle tradisjoner og skikker knyttet til faste, fastelavn og karneval som en hedensk markering av «kampen» mellom vinter og sommer
Mars 21.	«Ulike sokker dagen»	Verdensdag for Down syndrom (Mangfold)

20.	Vi markerer Eid al Fitr	Barna får kjennskap til Ramadan og Eid
25.	Påsketradisjoner Påskekjerringer og - gubber Påskelunsj for barna	Barna får kjennskap til hvorfor vi feirer påske etter kristen tradisjon og som en feiring av «nytt liv» symbolisert ved egg, kyllinger, lam, sollys, spirer og nyutsprunget løv
April Fra uke 16 17.	Besøksdag for nye barn/ny avdeling PLANLEGGINGSDAG	
Mai 15. Uke 19 Uke 21/22 Uke 22	Vi markerer nasjonaldagen Fotballtrøyefredag Sikkerhetsuke Foreldremøte for nye foreldre	Vi lager vårt eget 17. mai tog «dagen før dagen» Støtte til Barnekreftforeningen Brannvern og førstehjelp for barn
Juni 8. – 12.	«Mangfolds-uke» Sommerfest for barna Avslutnings-seremoni for førskolebarna med foreldre	«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.» (Rammeplan for barnehager)
Juli Uke 29, 30 og 31	Sommerferie i barnehagen BARNEHAGEN ER STENGT	
Vi markerer merkedager og høytider fra andre religioner som er representert i barnehagen		

Barnehagens formål – lovgrunnlag og styringsdokumenter

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danningsgrunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Nittedal kommune; kommuneplan/samfunnsdel 2022 – 2035

Plass til alle – ingen utenfor

Alle voksne må vise barna gjennom holdning og handling at vi bryr oss om hvordan de har det.

Barnehagen har plikt til å iverksette tiltak dersom barn, foreldre eller barnehagen selv ser at et barn ikke har det trygt og godt.

Alle barn skal oppleve og bidra til et inkluderende miljø som fremmer barns trivsel, livsglede og utvikling.

Hjem og barnehage må stå sammen om å skape et inkluderende miljø der det jobbes aktivt mot mobbing og/eller annen krenkende atferd.

*I **Nygård barnehage** skal vi være gode rollemodeller for barna og for hverandre. Vi skal hele tiden jobbe for å være «den beste utgaven av oss selv» i møtet med hverdagens små og større utfordringer for å sikre at*

- *Barna trives i barnehagen*
- *Barna har gode relasjoner og utvikler vennskap*
- *Barna har en trygg og forutsigbar hverdag*
- *Barna har selvtillit og et positivt selvbilde*
- *Barna bidrar til et inkluderende miljø*
- *Barna opplever at personalet tar ansvar når adferd bryter med forventningene*

Vår målsetting for et inkluderende miljø i vår barnehage er:

Hver dag skal vi, gjennom å vise respekt og interesse, gi alle barn et likeverdig tilbud ut fra personlige hensyn.

*Personalet skal ta ansvar for egne holdninger og verdier.
(utviklingsprosjekt 2023 – 2026)*

Mangfold og likeverd

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap.

Vi skal møte alle mennesker, uavhengig av kjønn, alder og livssyn, på en anerkjennende måte med **RAUSHET – REDELIGHET – RESPEKT**, som er grunnleggende kjerneverdier for alle ansatte i Nittedal kommune.

Vi verdsetter alle barn og familier i forhold til etnisitet, sosial status, språk, religion, funksjonsevne, seksuell legning, helse, kjønn og alder.

Dette mangfoldet skal gjenspeiles i barnehagens hverdag, blant annet gjennom valg av aktiviteter og tilrettelegging av det fysiske miljøet.

Barn har rett til åndsfrihet som betyr *«å kunne si hva du vil, mene hva du vil og tenke hva du vil»*.

Menneskerettighetene vektlegger foreldrenes rett til å oppdra barn i henhold til sin egen religion eller livssyn og barns rett til å bli kjent med det samfunnet de vokser opp i.

Barnehagen skal bidra til at alle barn får utvikle seg i tråd med sine evner og interesser.

Ulikheter må sees på som en ressurs. Barn skal få mulighet til å møte mangfold med undring og nysgjerrighet. Ut fra situasjon, behov og forutsetninger, kan rettferdighet bety at barn behandles ulikt.

Nittedals kommunale barnehager markerer de kristne høytidene i forbindelse med jul og påske. Dersom barnehagene har barn med andre religioner eller livssyn, skal markering av disse planlegges i nært samarbeid med foreldrene. Personalet har en yrkesetisk forpliktelse til å handle i tråd med barnehagens styringsdokumenter.

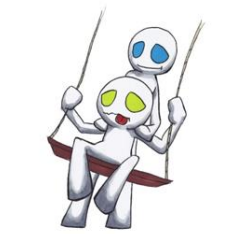
I Nygård barnehage skal vi vise hvordan vi alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller og derved:

- Bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er og synliggjøre den enkeltes plass i fellesskapet
- Fremme barnas fysiske og psykiske helse og bidra til å utjevne sosiale forskjeller
- Formidle fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn som er representert i barnegruppa
- Utforske og undre oss over ulike religiøse/livssyns spørsmål sammen med barna
- Feire mangfoldet i Nygård barnehage og i samfunnet for øvrig med en «Mangfolds-uke» som avslutning på barnehageåret

Barndom

Barndommen har en verdi i seg selv. Barn forstår seg selv og verden ut fra hvor de er her og nå og er eksperter på egen barndom. Personalet skal ha respekt for barnas opplevelsesverden, være nysgjerrig på miljøer barna ferdes i og prøve å forstå hvordan dette påvirker deres barndom og kultur.

Barnehagen skal sikre barna gode minner fra barndommen og dyrke de gylne øyeblikkene i hverdagen.

Omsorg

Å gi god omsorg handler om å gi barna det de trenger for å utvikle seg godt.

Omsorg i barnehagen handler både om forholdet mellom personalet og barna og om barnas omsorg for hverandre. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og komme til uttrykk i det sosiale samspillet.

Å gi barn mulighet til å gi hverandre og ta imot omsorg, er grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse.

God omsorg styrker barns forutsetninger for å utvikle tillit til seg selv og andre, til gode relasjoner og til gradvis å kunne ta større ansvar for seg selv og fellesskapet. Barn trenger voksne med et varmt hjerte og et klart hode.

Nygård barnehage skal bidra til at barna får en barndom preget av trivsel, vennskap og lek. Barnas beste skal være et overordnet prinsipp for alle handlinger som berører barn.

Vi skal:

- Oppmuntre barna til å vise omsorg/ øve på å ha omsorg for seg selv
- Skape et miljø der leken har gode betingelser og der alle inkluderes i fellesskapet
- Skape gode arenaer for læring og danning
- Være tilstede med «hodet og hjertet»
- Være nær fysisk og psykisk og sørge for å se hvert enkelt barn
- Være tydelige voksne som ser hva som trengs
- Bidra til glede, lek og humor

Trygghet, tilvenning og tilknytning

For å ha gode hverdager i barnehagen, må barnets grunnleggende behov for trygghet og tilknytning ivaretas.

Barnets behov for trygghet og utforskning er grunnleggende og kontinuerlig. For at disse behovene skal ivaretas på en god måte, trenger barnet tilstedeværende og tilgjengelige voksne som evner å inngå i sensitive samspill.

Vi voksne er ansvarlig for relasjonen med barnet og må være bevisst handlingsalternativer og hvordan egen atferd påvirker barnet.

Derfor skal personalet følge barnets ønsker når det er mulig og ta ansvar når det er nødvendig ved å:

- Være **STØRRE** – ta grep, organisere, planlegge, forberede og ha kontroll
- Være **STERKERE** – følelsesmessig sett, la deg ikke vippe av pinnen, la deg ikke stresse

- Være **KLOKERE** – forstå hva som skjer, forklare hva som skjer, sette grenser, si nei og ta tak, men uten å være skremmende eller krenkende ovenfor barnet
- Være **GOD** – Barna skal oppleve oss som vennlige og snille også i situasjoner der vi må være tydelige og sette grenser

For å sikre at barn og foresatte får samme informasjon og blir møtt på en god måte når de begynner i barnehagen er det utarbeidet felles retningslinjer for oppstart og overganger i de kommunale barnehagene.

*I **Nygård barnehage** bruker vi god tid på tilvenning både for barn og voksne. Når det er flere barn som starter samtidig, har vi tilvenning i grupper på ca. 4 barn.*

Tilvenning i gruppe er en fordel for de nye barna da de får en liten gruppe barn og voksne og bli trygg på før de skal venne seg til den store gruppen.

Mål for tilvenningen er at

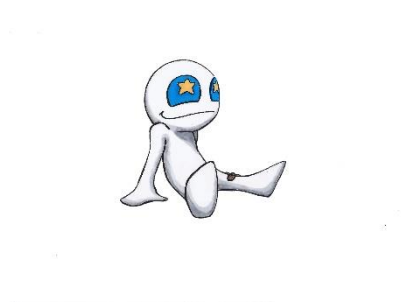
- Barn og foreldre har en trygg og god start i barnehagen
- Barnet er trygt på de voksne på avdelingen og lar seg trøste
- Foreldrene kjenner rutinene på avdelingen, kan navn på alle barna på avdelingen og tør å bry seg om og med alle sammen

Tiltak før og ved oppstart

- Foreldremøte for nye foreldre
- Barn og foreldre besøker barnehagen på våren
- Foreldre er tilstede i oppstarten og videreformidler til personalet hvordan barnet pleier å bli stelt, kledd på, lekt med, leggerutiner m.m.
- Foreldre setter av god tid til tilvenningsperioden og at barnet har korte dager den første tiden.

Lek

«Med skrubbsår på knærne og stjerner i øynene»

Barn leker for å leke og leken har verdi i seg selv.

Gjennom leken lærer barn å samarbeide, de

utvikler sin sosiale kompetanse og er en god

arena for språkutvikling. Lek skal være et sted

hvor barna kan prøve ut ulike roller og oppleve

glede og mestring. Personalet i barnehagen veileder og støtter barna for at alle skal kunne delta i lek. Ved å bli med inn i leken skal personalet utvide barnas lek, gi forslag til roller, hjelpe til å finne frem rekvisita og på ulike måter sørge for at alle barna får mulighet til å delta på sine premisser. I barnas lek får vi også en unik mulighet til å se verden fra deres ståsted og vi kan bidra med å skape felles referanserammer for barna. Lekens egenart gir barnet mulighet til å gå ut og inn av rollene og samle mangfoldige opplevelser.

*I **Nygård barnehage** skal vi sørge for at lekemiljøet er trygt og sikker, men at det samtidig byr på utfordringer – noe å strekke seg etter – som kan gi noen skrubbsår, men først og fremst stjerner i øynene ved å mestre.*

Da må vi:

- Være bevisst på at det er vårt ansvar at barn leker, hvordan de leker og hva de leker
- Sørge for at barna føler trygghet og at de så ofte som mulig får leke uforstyrret og har det de trenger i leken
- Observere og kartlegge hvilke barn som til tider kan trenge ekstra hjelp og støtte
- Kjenne ulike strategier og hjelpetiltak for barn som trenger det og kunne iverksette dem
- Innrede slik at det inspirerer til allsidig lek
- Sette i gang lek og bidra til at leken varer lenge
- Organisere felles arenaer for lek og aktivitet som kan fremme lek og vennskap på tvers av avdelinger f.eks. ved felles markeringer av høytider og tradisjoner

Sosialt samspill og relasjoner

Sosial kompetanse er evnen til å omgås andre, og den kan læres og utvikles gjennom sosialt samspill. Dette er viktig for å etablere og videreutvikle vennskap. Sosial kompetanse består av ferdigheter som gjør det mulig å mestre ulike sosiale situasjoner. Det handler om å balansere mellom egne og andres behov, finjustere atferden og forstå intensjonen bak handlinger.

Forskning viser at barns evne til å etablere vennskap henger sammen med deres sosiale kompetanse. Sosial kompetanse inkluderer selvfølelse, empati, prososial atferd, selvhevdelse og selvkontroll.

Vi utvikler sosiale ferdigheter gradvis gjennom erfaringer på arenaer der vi samhandler med andre, som i barnehagen, i fritidsaktiviteter og i hjemmet.

Læring og danning

For å utvikle hele sitt lærings-potensiale trenger barn anerkjennende, tydelige, nysgjerrige, engasjerte og undrende voksne. Ved å bygge videre på eksisterende lek utvikles barnas ordforråd og sosiale kompetanse, kreative tenkning, leke- og lærelyst.

Danning handler om at barna både blir en del av et fellesskap og vokser opp til å bli et selvstendig menneske. Gjennom gode dannelsprosesser utvikler barna et positivt selvbilde og lærer å forstå og respektere seg selv og andre. Personalet i barnehagen skal gjennom lek, samspill, samtale og utforskning legge til rette for å støtte barnets identitetsutvikling og selvforståelse og fremme barnets tilhørighet i samfunnet. Trygge, tydelige og tålmodige voksne gir rom for og utfordrer barn til å tenke selv, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter, stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne.

*I **Nygård barnehage** skal vi skape et stimulerende miljø som støtter opp under barns lyst til å leke, utforske, lære og mestre ved å:*

- *Legge til rette for at barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger*
- *Planlegge forskjellige tema-arbeid*
- *Arbeide med fagområdene i rammeplanen*
- *Bruke nærmiljøet og skogen*

Livsmestring

Barnehagen skal ha et trygt læringsmiljø der barna tilegner seg og prøver ut sosiale og emosjonelle ferdigheter. Å regulere egne følelser, gjenkjenne og skille mellom ulike følelser hos seg selv og andre er grunnlaget for å fungere i samspill med andre, noe som igjen er viktig for barnets psykiske helse og som gjør det i stand til å tåle livets opp- og nedturer.

I tillegg skaper vi et kreativt og spennende miljø hvor barna blir utfordret til å utforske og samle nye opplevelser og erfaringer. Gjennom mangfoldige opplevelser blir barna bedre kjent med seg selv og andre. Herved utvikler de en positiv selvfølelse, blir trygge i møte med andre mennesker og utvider sin toleranse i møte med nye opplevelser, utfordringer eller motstand.

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap.

Vårt mål er at alle barn utvikler en positiv identitet hvor de er trygge, kan føle, tenke og utfolde seg uten å være redde. I barnehagen veileder og støtter vi barn i møte med motstand og utfordringer. Vi skaper læringsmiljøer som er tilpasset barns utvikling og fremmer helhetlig læring og robuste barn.

Barns medvirkning

«Alle barn har rett til å si meningen sin og deres meninger skal bli tatt på alvor»

Barns medvirkning handler om å gi barn muligheten til å delta aktivt i beslutninger og påvirke sin egen hverdag. Barns medvirkning handler ikke om at barna skal bestemme alt, men om å gi dem muligheten til å uttrykke sine synspunkter og påvirke det som skjer i barnehagen.

Medvirkning handler om å inkludere dem i beslutningsprosesser på en måte som er tilpasset deres alder og modenhet.

Når barn opplever at deres synspunkter blir tatt på alvor, føler de seg inkludert og får en opplevelse av innflytelse.

Barnehagen må være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som passer for hvert enkelt barn.

*I **Nygård barnehage** skal vi lytte til barn og ta barnas meninger på alvor ved å:*

- *Være lydhøre og vise oppriktig interesse*
- *Observere og tolke barnas mening/tanker/behov gjennom lek og hverdagsaktiviteter*
- *Invitere barna til å fortelle om hvordan de har det i barnehagen i jevnlig barnesamtaler*
- *Ta med barna i planlegging av barnehagens aktiviteter*
- *Gi ulike tilbud ut fra interesser og forutsetninger*
- *Respektene barnas rett til privatliv*

Overganger

Vi har flere overganger i barnehagen. Det begynner når barna starter opp i barnehagen, fra småbarn- over til store barns- avdeling, ved bytte mellom avdelinger, ved bytte av barnehage eller når de begynner på skolen. Alle overganger krever gode forberedelser. Det skal legges til rette for at barna opplever en trygg og god overgang ved å kunne ta avskjed med

foresatte/avdelingen/barnehagen på en god måte, og ha positive forventninger til å begynne på ny avdeling/skole.

For å sikre at barn og foresatte får samme informasjon og blir møtt på en god måte når de begynner i barnehagen, er det utarbeidet rutiner for oppstart i barnehagen, for overgang til ny avdeling og for overgang barnehage – skole.

Når barna begynner på skolen skal de oppleve en sammenheng mellom barnehage og skole og dermed mestringsglede. Barnehagen skal bidra til at barna avslutter barnehagetiden på en god måte, og møter skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

Vi har en felles plan for overgang barnehage – sfo/skole:

<https://www.nittedal.kommune.no/publisert-innhold/barnehage-og-skole/infosider-barnehage/for-ansatte-i-nittedalsbarnehagene/>

Et inkluderende, utviklende og godt barnehagetilbud

For å utvikle et barnehagetilbud med høy kvalitet har vi valgt ut fire fokusområder:

Tidlig innsats

Tidlig innsats innebærer innsats på et tidlig tidspunkt i barnets liv og iverksettelse av tiltak når problemer oppstår eller avdekkes. Det betyr at barnehagepersonalet må ha kompetanse til å se barnets behov, gi støtte og legge til rette for et helhetlig og inkluderende barnehagetilbud. I nært samarbeid med foreldre søkes det hjelp hos andre tjenester når det er behov eller påkrevd.

I Nittedal er det utarbeidet en handlingsveileder for bedre tverrfaglig innsats (BTI). Handlingsveilederen er forpliktende for alle ansatte som møter barn, unge og familier med behov for hjelp, støtte og oppmerksomhet i korte eller lengre perioder i livet.

<https://www.nittedal.kommune.no/publisert-innhold/helse-omsorg-velferd/bedre-tverrfaglig-innsats---bti/>

Inkluderende miljø

Inkluderende miljø handler om barnets opplevelse av å høre til og å være en betydningsfull person for fellesskapet i barnehagen og opplever seg sosialt inkludert. Derfor må personalet støtte barnets identitetsutvikling og positive selvforståelse.

Hjemmet og barnehagen må stå sammen for at alle barn opplever og bidrar til trygghet, vennskap, trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd. Å skape et inkluderende barnehagemiljø er vårt felles ansvar.

Barn trenger å lære en rekke sosiale ferdigheter for å utvikle positive relasjoner. Barnehagen skal ha et trygt læringsmiljø der barna tilegner seg og prøver ut sosiale og emosjonelle ferdigheter gjennom lek og tilrettelagte aktiviteter.

Trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

Vi jobber kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og inkluderende barnehagemiljø ved å oppdage, undersøke og forebygge alle former for krenkelser.

Vi stopper krenkelser og følger opp med egnede tiltak, helt til barnet opplever at det har et trygt og inkluderende miljø.

Vi forebygger tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken

og læringen til barna.

De kommunale barnehagene i Nittedal gjennomfører et utviklingsarbeid, «**trygt og godt psykososialt barnehagemiljø**», et kompetansehevingstiltak innenfor barnehagelovens kapittel 8, psykososialt barnehagemiljø.

Utviklingsarbeidet gjennomføres i perioden 2023-2026 og blir finansiert gjennom regionale kompetansemidler. Fra august 2024 drives prosjektet i partnerskap med Universitet i Innlandet.

Fokusområder for 2024 – 2025 har vært «lek og barnets stemme» og vil bli videreført også for 2025 – 2026.

Viser også til «Nittedal kommunes handlingsveileder for et inkluderende barnehagemiljø».

Godt språkmiljø for alle barn

«Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening»

Å støtte barns språkutvikling er en av barnehagens kjerneoppgaver og en forutsetning for læring, samspill, lek og tilhørighet.

Et godt språkmiljø legger til rette for at barna får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, og som et redskap for å uttrykke tanker, meninger og følelser.

Språk og kommunikasjon er en sentral del av barnehagens arbeid som pedagogisk virksomhet. Flerspråklighet er en ressurs og det verdsettes og jobbes med forskjellige kommunikasjonsformer tilpasset barnets kommunikasjonsnivå.

*I **Nygård barnehage** skal vi anerkjenne og respondere på barns ulike uttrykk og støtte deres språkutvikling ved å være gode språkmodeller ved å:*

- *Være språklig bevisst og bruke et rikt og nyansert språk –*
- *Bruke alternativ og supplerende kommunikasjon og bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for barnegruppa*
- *Anerkjenne og synliggjøre morsmål i samarbeid med hjemmet*
- *Oppmuntre barn til å bruke språk for å skape relasjoner i lek og som et redskap for å løse konflikter*
- *Hjelpe barn til å sette språk på følelser, stemninger og opplevelser*
- *Bruke alle mulige arenaer for gode samtaler med barn*
- *Lese bøker, samtale om ulike tema*
- *Ha samlinger med sang, rim og regler, eventyr og dramatisering, konkrete eller bildestøtte*

Barnehagen som lærende organisasjon

En lærende organisasjon kjennetegnes ved at hele personalet er engasjert i å skape og dele kunnskap om hvordan man best kan arbeide mot organisasjonens mål gjennom målrettet arbeid og bevisst metodebruk. Endrings- og utviklingsarbeidet skal baseres på forskning- og kunnskap. Vi er nødt til å tenke nytt for å sikre nødvendig omstilling i et samfunn som stadig er i utvikling.

Som lærende organisasjon deler vi kunnskap og erfaringer for å hjelpe hverandre med å forstå *«hva vi skal gjøre, hvordan vi skal gjøre det, hvorfor vi skal gjøre det, og hvorfor vi skal gjøre det akkurat slik»*.

Foreldremedvirkning og samarbeid med hjemmet

“It takes a village to raise a child”

Nittedals kommunale barnehager ønsker å bidra til en kultur der alle er med og tar ansvar for at alle barn har det bra.

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeid og god dialog med foreldrene. Samarbeidet skal sikre at foreldrene får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av barnehagetilbudet.

Samarbeid på gruppenivå ivaretas gjennom foreldreråd, evt. arbeidsutvalg og samarbeidsutvalg.

Barnehagepersonalet og foreldrene har et felles ansvar for barnas trivsel og utvikling. Det er personalets oppgave å forvalte det lov- og verdigrunnlag som

barnehagen har, men det må gjøres på en måte som sikrer god informasjon og som inviterer til medvirkning fra foreldrenes side.

Foreldreråd og Samarbeidsutvalg (SU)

Foreldreråd og samarbeidsutvalg skal gi mulighet for å ivareta foreldrenes kontakt med barnehagen på en aktiv måte.

Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

Samarbeidsutvalget (SU) skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. SU skal bli forelagt saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet.

Mer informasjon finner du her:

<https://viewer.ipaper.io/Fjuz/foreldreutvalgene/fub/foreldreraad-og-samarbeidsutvalg-i-barnehagen/>

Oppstarts-, utviklings- og overgangssamtaler

Et tiltak for å sikre et godt samarbeid og god dialog mellom barnehage og hjem er individuelle samtaler.

Når barnet begynner i barnehagen inviteres foreldrene til en oppstartssamtale der vi går igjennom hvordan barnets trivsel og utvikling har vært hittil, forventninger til barnehagestart og annet av betydning for at tilvenningen skal bli så bra som mulig. Det er et felles samtaleskjema for denne samtalen.

Når barnet skal skifte avdeling tilbys en overgangssamtale som skal sikre en god overgang og at nødvendig informasjon overføres til den nye avdelingen. Det er også en tilsvarende samtale for overgang til skolen.

Foreldre inviteres også jevnlig til utviklingssamtaler med pedagogisk leder på avdelingen. Også her er trivsel og utvikling i fokus.

Bærekraftig utvikling

“Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn”.

Barnehagen kan bidra til å øke barnas forståelse for bærekraft ved å lære dem om sammenhengen mellom handlinger og konsekvenser. Barna skal lære om miljøvern, ressursbruk og hvordan små valg kan påvirke planeten vår.

Ved å bruke og utforske naturen og se mangfoldet, vil barna forstå dens betydning og hvorfor det er viktig å ta vare på dyr og planter og miljøet.

Barnehagen skal legge til rette for at barna deltar i praktiske aktiviteter som å så og plante, søppelsortering og resirkulering. Barn skal lære om forbruk og hvordan det påvirker miljøet.

Vi er miljøsertifisert og rapporterer årlig til Miljøfyrtårn. Dette innebærer at vi veier avfall, legger vekt på økologisk og kortreist mat ved innkjøp, resirkulerer og jobber tematisk etter rammeplanen for en bærekraftig utvikling med fagområdet natur, miljø og teknologi.

Nygård barnehage er Miljøfyrtårn sertifisert pr. april 2024

Miljøpedagogiske tiltak i barnehagen:

- *Avfallsortering*
- *Redusere matsvinn dvs. lage «passe mengde» mat*
- *kjøkkenhage*
- *«Rusken-aksjoner» plukke søppel*
- *Bevisthet om å rydde opp etter oss på tur i naturen dvs. ikke legge igjen søppel*
- *Rydde, så og høste i kjøkkenhagen*

Trafikksikker kommune

Nittedal kommune er godkjent som «Trafikksikker kommune» og jobber for å sikre et godt, målbevisst og helhetlig arbeid med trafikksikkerhet. Trygg Trafikk har utarbeidet kriterier for kommunens virksomheter for å få denne godkjenningen. For barnehager gjelder dette **trafikksikkerhet**, **trafikkopplæring** og **samarbeid mellom hjem og barnehage** knyttet til trafikksikkerhet og – opplæring. Barnehagene informerer foreldre jevnlig.

Relevant informasjon finnes her:

<https://www.tryggtrafikk.no/trafikksikker-kommune/kriterier-og-veileder/for-barnehagene-i-kommunen/>
<https://www.barnastrafikklubb.no/barnehage/>

Mat og måltider

Matlaging og måltider skal bidra til matglede og fellesskapsfølelse, gode vaner og kunnskap om kost. Det legges til rette for tre faste måltider om dagen, med medbrakt eller tillaget mat.

Mat og måltider som serveres i barnehagen bør være varierte og i tråd med Helsedirektoratets kostråd.

<https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/mat-og-maltider-i-barnehagen/anbefalinger-for-mat-og-maltider-i-barnehagen>

I Nygård barnehage serverer vi:

- Grovt brød/rundstykker med pålegg
- Enkel varm mat
- Daglig fruktstunder med medbrakt frukt
- Smoothie (til barnas bursdager)

Planlegging, dokumentasjon og vurdering

«Alle barn skal oppleve et inkluderende, utviklende og kvalitativt godt barnehagetilbud»

Derfor er planlegging, dokumentasjon og vurdering viktige kvalitetskriterier i vårt utviklingsarbeid som lærende organisasjon. Planlegging og evaluering skal skje i samarbeid med barna. Dette krever at personalet er «koblet på» og lydhøre for barns interesse og innspill.

Gjennom planleggingsprosesser implementerer vi barnehageloven og rammeplanens krav i våre egne planer slik at barn opplever et godt barnehagemiljø som fremmer lek, læring og danning i både strukturerte og ustrukturerte situasjoner.

Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

Dokumentasjonen skal gi informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen.

Vurderinger om barnegruppen eller enkeltbarns trivsel og utvikling skal

dokumenteres når det er nødvendig.

Personopplysninger skal behandles i samsvar med personopplysningsloven. Alle opplysninger om barnegrupper eller enkeltbarn arkiveres i digitalt arkivsystem.

Foreldre har innsynsrett i det som omhandler eget barn.

Personopplysninger skal ikke deles med andre instanser uten samtykke fra foreldrene unntatt opplysningsplikt til barnevernstjenesten.

Kvaliteten i det daglige samspillet mellom voksne og barn er en av de viktigste forutsetningene for barns utvikling og læring.

Barnegruppa og det enkelte barns trivsel og utvikling skal derfor observeres, dokumenteres og vurderes fortløpende. Gjennom vurderingsarbeidet skal vi si noe om hvor godt vi lykkes med å gjøre planer om til praksis. Vi vurderer vårt eget arbeid for å lære og videreutvikle vår pedagogiske praksis.

*I **Nygård barnehage** skal vi evaluere hvor godt vi lykkes med å gjøre planer om til praksis ved å reflektere over:*

- *Hvor godt vi lykkes med å skape et inkluderende miljø som bidrar til å fremme sosial kompetanse hos barn og voksne*
- *Hvor godt vi lykkes med å skape et miljø der leken har gode betingelser og der alle inkluderes i fellesskapet*
- *Om barnehagen er en så god arena for læring som vi ønsker at den skal være*
- *Hvor gode modeller de voksne er*
- *Hva vi kan gjøre for å bli bedre*

Progresjonsplan for fagområdene i rammeplanen

Progresjonsplanen beskriver hvordan barnehagen arbeider med Rammeplanens syv fagområder for å skape et godt og variert læringsmiljø for alle barn uavhengig av deres utviklings-, funksjons- eller mestringsnivå. Et godt læringsmiljø fremmer trivsel, allsidig utvikling og helse. Alle barn skal oppleve stimulering, utfordring og mestring tilpasset sitt eget utviklingsnivå.

Progresjonsplanen tar utgangspunktet i barnets utvikling.

Progresjonsplanen er utgangspunktet for barnehagens periodeplaner.

Personalet har ansvar for at progresjons- og periodeplanene gjennomføres gjennom hele året i både spontane og planlagte aktiviteter. Dette krever at personalet er bevisste, faglig engasjert, ser mulighetene i hverdagen og tar barns innspill på alvor.

Mål:

- barna skal utfolde skaperglede, undring og utforskertrang
- barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter
- barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Mål	
Barna skal få utforske og utvikle sin språkforståelse, språk-kompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. Barna skal få leke med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling	
Progresjon	
1 – 2 år Hva	Hvordan
• Bli kjent med billedbøker og pekebøker • Bli kjent med bøker med enkel tekst	• Lese billedbøker/pekebøker sammen med barna • Bruk av sanger og bevegelse, rim og regler i samlinger og aktiviteter • Bruke konkrete, bevegelse og bilder som støtte til enkle sanger og fortellinger

• Lære sanger med bevegelse, enkle sanger uten bevegelse, bevegelsesleker • Fa' kjennskap til rim og regler • Positive opplevelser med verbal og non-verbal kommunikasjon • Utvikle evne til å kommunisere i lek og samspill med andre barn • Bli kjent med enkle eventyr	• Lek med lyder • Være til stede der barna er, på gulvet • Bruke bilder med navn i garderoben • Gi barna tid til å uttrykke seg • Velge 2 – 4 historier eller eventyr hvert år og dramatiserer med konkrete
2 – 3 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Se sammenhenger mellom bilde og gjenstand(konkreter) • Lyttetrening • Sette ord på ønsker og følelser • bli kjent med for-bokstavene i navnene til barn og voksne • Få kjennskap til digitale verktøy	• Bruke sangkort, puslespill og bøker som er tilpasset alderen • Gjenkjennelsesleker (eks. Kims lek) og Lottospill • Oppfordre til tegning • Fortelle eventyr både med og uten konkrete - Legge til rette for samtaler mellom voksen-barn og barn - barn • Oppfordre til rollelek • Bruke rim, regler og sanger • Bruke billedbøker med enkel tekst • Synliggjøre forbokstavene til barn og voksne på avdelingen
3 – 4 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Bevisstgjøring på bruk av språket i konfliktsituasjoner og sette ord på følelser • Ta ordet og lytte til andre i samlinger • Begynne å bruke språket aktivt og hensiktsmessig i lek • Kjenne til internett som informasjonskilde	- Samtaler om felles opplevelse • Oppmuntre barna til å fortelle • Lese bøker som beriker og gir inspirasjon • Høytlesning og lytte til lydbøker • Fortelle og dramatiserer eventyr med og uten konkrete • Sang og bevegelsesleker • Stimulerer barna til å sette ord på det de gjør
4 - 5 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	

• Utvikle variasjoner innenfor språket • Utvikle det abstrakte begrepsapparatet • Preposisjoner, bøyninger verb osv. • Større kjennskap med språklyder • Øke kjennskapet til ulike media. • Se sammenheng mellom det talte og skrevne ord	• Leke og tulle med ord spontant og organisert • Spille spill – lotto, memory, osv. • Rimer og dikter • Dramatiserer og dokumenterer • Oppmuntre til tegning og lekeskriving
--	--

5 - 6 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Tall og bokstaver blir en del av det daglige livet i barnehagen - Med dette øker barnas interesse for skrift og talespråk • Få kjennskap til alfabet • oppmuntre til å skrive sitt eget navn. • Utvikle interesse for å lytte til andres fortellinger • Trene på å hevde sine meninger, lytte til andres og vente på tur • Kunne gjenfortelle innholdet i fortellinger • Interesse for begynnende lekelesing og leseskriving	• Barna får møte ordbilder, bokstaver, tall og andre symboler på avdelingen • Høytlesning, lydbøker og fortsettelsesbøker • Mer avanserte sanger og historier som inspirasjon til fabulering og nyskapning • Fast førskolegruppe der det jobbes med skoleforberedende oppgaver • Trene på å skrive eget navn • Lære å rekke opp handa når en skal si noe. • Planlagte og spontane barnesamtaler/-møter • Bruke bildemateriell som utg.pkt. for samtaler

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

Mål	
barna skal få mulighet til å sanse, oppleve, leke , lære og skape med kroppen som utgangspunkt.	
Progresjon	
1 – 2 år Hva	Hvordan
• Bli bevisst egen kropp og bruken av den • Møbler, lekeapparater og natur skal utforskes	• På tur innenfor, og små turer utenfor barnehagens lekeområde • Bruke puterommet aktivt • Enkel hinderløype ute og inne

• Vekst og utvikling gjennom kroppslig mestring • Få finmotoriske utfordringer • Lære navn på kroppsdelar • Godt kosthold skal etableres • Lære å spise og drikke selv • Bli kjent med gode vaner for hygiene • Begynnende trening med av- og påkledning • Vi har fokus på et hyggelig måltid og på sunt kosthold og mangfoldige smaksopplevelser	• Bevegelsessanger • Pusle puslespill med og uten knotter. • Snakke og synge sanger om kropp/kroppsdelar • Smake på forskjellig mat og sunn mat. • La barna spise og drikke selv • Hjelp med håndvask • Hjelp til med å øve på av- og påkledning. • God tid til måltid
2 – 3 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Videreutvikle motoriske ferdigheter og balanse • Bli bevisst kroppslige muligheter og begrensninger • Bevisstgjøring og kjennskap til kroppsdelar • Øve på å sitte i ro • Delta på enkel matlaging • Trene på å velge pålegg og smøre selv • Fra bleie til toalett	• Turer i ulendt terreng • Sykle, ake, klatre, balltrening, springe og hoppe • Tegning, perling og øve på klipping • Oppmuntre til å "sitte i ro" i samlingsstund og under måltider • La barna få smøre mat selv • Bruk av tallerken og kniv ved måltider • Snakke om hvorfor vi vasker hendene og når • Ta med barna på matlaging
3 – 4 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Bli glad i og fortrolig med sin egen kropp og at alle er ulike • Glede over å være ute i all slags vær • Pinsett- og blyantgrep blir mer innarbeidet • Trene å smøre mat selv • Vi har fokus på hygiene og renslighet	• Gå lengre turer i ulendt terreng • Gi barna trygghet til å balansere, klatre, hinke, hoppe og lære de å huske selv • Legge til rette for gode turopplevelser • legge til rette for formingsaktivitet • Samtaler om sunn og usunn mat, og smake på ulike smaker (skille mellom surt og søtt)

• Mer selvstendig med toalettbesøk og av- og påkledning	• Legge til rette for selvstendighetstrening mht. toalettbesøk, håndvask og av- og påkledning
4 -5 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier.</i>	
• Øke kvaliteten på fin-og grovmotoriske ferdigheter • Øke selvstendighet i forhold til hygiene • Kunne sette grenser for seg selv ved å kunne si «stopp» og respektere når andre sier «stopp»	• Inspirere til utholdenhet på lengre turer. • Øve på å klippe med saks etter en strek og å fargelegge etter streker • Øve blyantgrep • Klippe, lime, perling og veving. • Forklare viktigheten av håndvask • Gi barna mestringsfølelser og anerkjennelse på egne følelser • Lære barn å si: «Stopp/jeg liker ikke» • Lære barn å respektere andres grenser
5 -6 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Stole på egen kropp og utfordre egne grenser • utvide forståelsen mellom kosthold og helse • Mer forståelse for hvordan kroppen fungerer innvendig og utvendig • Bli mer selvstendig	• Øve på å hoppe tau, spille fotball, ta imot ball og å balansere på en fot og håndtere ulike redskap • Gå lengre turer • Lære om kosthold og matens betydning for kroppens fungering • Lære om hvordan vi ser ut inni kroppen og hvordan kroppen fungerer • Klare toalettbesøk selv • Klare å kle seg selv, avpasset værforhold

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Mål

Personalet skal stimulere barns nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøving og eksperimentering	
Progresjon	
1 – 2 år Hva	Hvordan
• Introdusere barna for ulikt formingsmateriell • Introdusere barna for ulik musikk, sang, dans, drama og bevegelse	• Male og tegne med ulike teknikker • Lage utstilling • Synge sanger for barna, høre på musikk, gi rom for bevegelse, enkle instrumenter • Dramatisere enkle fortellinger og historier
2 – 3 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Bli kjent med navn på farger • Innføre flere typer formingsmateriell, • Varierte musikkopplevelser • Eventyr • Gi inspirasjon til kreativitet • Gi rom og materiell som inspirerer til rollelek	• God tilgang på tegne, male, klippe og lime-utstyr • Synge, spille, høre på musikk • Dramatisere eventyr • Legge til rette for kreativitet i forming, dans sang og drama • Ha utkledningstøy tilgjengelig i lek
3 – 4 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Introdusere barna for ulike formings - teknikker • Sangleker, bevegelsessanger, sanger med mer tekst • Fortellinger med mer tekst • Rollelek, drama, utkledning	• Klippe, lime, male, tegne, tegne med tusj, perle, små tegneoppgaver, bygge/konstruere • Ha et utvalg av formingsmateriell tilgjengelig for barna • Fellesopplevelser med kunstneriske innslag av teater, musikk, drama, dans eventyr og fortellinger • Utvide repertoaret innenfor musikk og kunst, kultur
4 – 5 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Kunne flere farger, lage system, mønster	• Utvide repertoar i formingsmateriell, musikk, kunst og kultur, lekemateriell

• Sanger med flere vers, mer avanserte melodier, lytte på musikk • Videreutvikle eventyr og dramalek	• Introdusere flere sanger, høre på musikk, instrumenter • Tilgjengelig utkledningstøy og andre rekvisitter
5 – 6 Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Detaljer i tegning, maling, forming • samarbeidsoppgaver i forming • Opptredener, ha konsert • Avansert rollelek, drama • Ulike prosjekter knyttet til utsmykking og jul- og påskeaktiviteter	• Utvide repertoaret • Formingsmateriell som krever mer nøyaktighet, finmotorikk • Få ulike kunstopplevelser • Ulike musikkopplevelser • Sanger med mer tekst • Opptre for andre • Bevisst bruk av udefinert materiell i førskoleaktiviteter, bygge og konstruere

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Mål	
Legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring.	
Progresjon	
1 – 2 år Hva	Hvordan
Legge til rette for varierte opplevelser ute Få mulighet til å bruke sansene og undre seg Få kjennskap til norske husdyr og insekter	• Være ute hver dag, få erfaring med ulikt vær • De voksne skal være gode rollefigurer og vise respekt og varsomhet i naturen når man er sammen med barna • Ta turer utenfor barnehagens område i smågrupper - Turer i kjøkkenhagen • Sette av god nok tid og ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser, forutsetninger og undring • Bruke bilder, sanger og pekebøker om husdyr og insekter • Høre/etterligne dyreløyer

2 – 3 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Få mulighet til å utforske nye områder • Plante, så og høste inn. • Få erfaring med Ipad og annet digitalt utstyr • Bli bevisstgjort årstidene, endringer i naturen. • Få kjennskap til hvor maten vi spiser kommer fra.	• Være aktive brukere av kjøkkenhagen gjennom sesongen • Voksne undrer seg sammen med barna om ulike tekniske funksjoner vi omgir oss med • Lete etter insekter, blomster og naturmaterialer • Bruke forstørrelsesglass og mikroskop • Leke med vann • Bruke værtavle
3 – 4 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Få kjennskap til de fire årstidene • Lære om og praktisere kildesortering • Få utvidede kunnskaper om dyr, insekter, blomster/vekster som er naturlig i vårt område	• Turer i nærmiljøet • Leverer restavfall i riktige containere • Vi plukker søppel i nærmiljøet og i barnehagen • Bruke digitalt mikroskop og Ipad
4 – 5 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Introdusere barna for miljøvern. • Bruke oppslagsverk ved spørsmål og undring, også digitalt.	• Plukke søppel og kildesortere • Gi barna oppgaver som stimulerer nysgjerrighet og kunnskap ifht. naturen og miljøet
5 – 6 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Lære om naturfenomener • Kunnskap om hvordan mennesket og naturen er avhengig av hverandre • Enkle kjemi/fysikk forsøk • Gjenbruk og bruk av «udefinert materialer»* *klosser, steiner, bokser – Ikke ferdigproduserte former/figurer	• Bruke faktainformasjon i større grad enn tidligere • Innhente materialer til gjenbruk som er en del av det «udefinerbare materialene» vi har tilgjengelig

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Mål	
Gjennom å samtale om eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barna få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte, reflektere og finne svar og gjennom det legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft.	
Progresjon	
1 – 2 år Hva	Hvordan
• Markere tradisjoner og høytider på enkle måter • Ta barna på alvor • Anerkjennelse fra voksne • Gi omsorg • Fokus på vennskap • Tilegne seg vaner for «Skikk og bruk»	• Bruke sansene og oppleve høytiden. Synge og oppleve stemningen sammen • Være observant på kroppsspråk og mimikk • Voksne skal handle utfra barnets signaler og utfra kunnskap om barns behov • hjelpe barna til å vise godhet for hverandre • Takke for maten
2 – 3 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Barn og voksne undrer seg sammen • Få erfaringer med å dele med andre • Få erfaring med å ta egne valg. • Snakke om følelser: Glad, lei seg, sint, redd • Gjenkjenne følelser hos andre • Utvikle evne til å vise omsorg for hverandre • Ha fokus på inkludering og fravær av krenkelser • Gi barna veiledning og hjelp i konflikter og annet samspill	Gi rom for undring og filosofi. • Basis høflighetsfraser, hei-ha det-takk, kan jeg få? • Voksne skal sette ord på følelsene barna har, bekrefte. • Turtaking / «velge sjøl» • Øve på å lytte til hverandre • Veilede/snakke med barna i vanskelige og utfordrende situasjoner i fht. utestengelse og mobbing. • Voksne skal være gode rollemodeller, være bevisst på ord, kroppsspråk i forhold til hverandre • hjelpe/veilede barna å tolke situasjoner barna imellom • hjelpe barna å løse konflikter • Se og anerkjenne positiv samhandling
3 – 4 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	

• Trene på å tenke gjennom ting, være nysgjerrige. • Bli bevisst på at «mine handlinger påvirker andre» • Barn skal erfare at: «Det er flott å være meg, det er flott å være forskjellige.» • Sette grenser for seg selv • Respektere hverandre. • Samtale og bøker om vennskap. Hva er en god venn? • Vise empati. • Bli kjent med ulike kulturer som er representert i barnehagen • Bli kjent med høytider og tradisjoner,	• Voksne skal være til stede blant barna og hjelpe til i konflikter, sette ord på de ulike perspektiver, oppfordre til dialog blant barna • Bruke historier, bilder bøker om følelser, filosofiske spørsmål • Voksne skal være lyttende, stille oppfølgingsspørsmål, være undrende i dialog med barna • Øve på å si "nei", eller "stopp" for å sette grenser for seg selv • Øve på å respektere andres «stopp» • Samtale og bøker om ulike kulturer og levemåter. • Samtaler i hverdagen om ulikheter, hvordan alle er viktige i et fellesskap • Markering og forberedelse til høytider, tradisjoner innenfor ulike religioner og livssyn som er representert i barnehagen
4 – 5 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Kjenne til religioner, høytider og tradisjoner som er representert i barnegruppa • Øve på problemløsning og selvstendig tenkning • Samtale og filosofere over grunnleggende spørsmål • Vise respekt og toleranse for hverandre i det vi sier og gjør	• Markere høytider og tradisjoner fra andre kulturer/religioner i samarbeid med foreldrene • Bruke barnesamtaler om likheter og ulikheter i kultur og livsstil og hvordan det kan bli et verdifullt mangfold • Bruke barnas erfaringer som utgangspunkt for samtale. • Verne om gode leke situasjoner der barna er i god relasjon med hverandre • Skape et inkluderende fellesskap i barnegruppene og i barnehagen som helhet
5 – 6 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Lære Den gylne regel: «Alt dere vil at andre skal gjøre mot dere, skal også dere gjøre mot dem»	• Legge til rette for tid og rom for undring og filosofering over grunnleggende spørsmål

• Reflektere over hvem man er som person, og hvordan man vil være.	• Samtalegrupper rundt emne kort som f.eks. «Elle Melle» og Unisefs kort om barns rettigheter • Gi kunnskap om at vi er forskjellige, og at det er bra for felleskapet
--	---

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

Mål	
Gjennom utforsking, opplevelser og erfaringer skal barna bli kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden	
Progresjon	
1 – 2 år Hva	Hvordan
• Bli trygge på seg selv, voksne og andre barn i barnehagen • Bli kjent i og rundt barnehagen • Bli en del av et felleskap • Bli introdusert for barnehagens tradisjoner • Markere nasjonaldagen, 17. mai • Markere samefolkets dag, 6. februar • Markere «annerledesdager» 	• Personalet skal være trygge og nære voksne for barna, og gi omsorg på barnets premisser. • Bruke uteområdet året rundt, besøke kjøkkenhagen og lekeplasser i nærheten • Stifte bekjentskap med barnehagens fjøsnisse • Se fargene i det norske flagget, høre nasjonalsangen og andre sanger som hører nasjonaldagen til. • Se fargene i samefolkets flagg og høre musikk og se på effekter og bilder som tilhører samefolket
2 – 3 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Bli bedre kjent i og rundt barnehagen • Utvide kjennskapet til nærmiljøet	• Besøke biblioteket • Tur med lokalbussen • Personalet skal være seg bevisst å sette ord på barnas positive handlinger ovenfor

• Lære å ta hensyn til hverandre - Lære om trafiksikkerhet på turer i nærområdet • Oppmuntre barna til å medvirke i egen hverdag	andre, og oppmuntre de til å hjelpe hverandre. - Innføre sikkerhetstiltak som f.eks. «gå-tau» og refleksvester på tur. Introduseres for trafikkregler for fotgjengere. • Nøytrale aktiviteter som alle kan være med på i forbindelse med høytidene • Sikre at alle barn blir sett, hørt og spurt • Voksne som leser og anerkjenner barnets mange uttrykk/kroppsspråk
3 – 4 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Turer i barnehagens nærmiljø, og besøke steder i nærmiljøet - Kjenne til og bruke trafikkregler for fotgjengere - Øve på å bruke alle sansene i trafikken • Oppmuntres til medvirkning og få erfaringer i demokratiske prosesser • Erfare at vi er likeverdige, uavhengig av kjønn, og deltar i felleskapet	• Øve utholdenhet i stadig lengre turer - Øve på trafikkregler på tur • Barnesamtaler og barnemøter der vi blir enige om ...(flertallet bestemmer) • Personalet jobber for at alle barn i barnehagen skal føle seg inkludert og akseptert uavhengig av kjønn
4 – 5 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Bli kjent med vår lokale dikter • Lære om og erfare demokratiske prinsipper og medbestemmelse. • Få begynnende kunnskap om menneskerettigheter, barnekonvensjonen • Tema: «Hvor bor vi?» • Få forståelse for og erfaringer med ulike tradisjoner og skikker	• Besøke statue og huset der Alf Prøysen. Lære noen av hans sanger/tekster • Videreføre besøk i og rundt barnehagen • Snakke sammen om hvordan vi kan passe på og være venner med hverandre i barnehagen • Samtaler om konsekvenser av handling og valg • Ha samtaler rundt barns rettigheter • Snakke sammen om hvilket land, kommune, område og vei vi bor i. • Lære om kart • Samtaler om jule- og påsketradisjoner og skikker

5 – 6 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Bidra aktivt til et inkluderende barnehagemiljø • Kjenne til skole, skolegård og SFO • Barna skal erfare at de har medvirkning og er del av et demokratisk samfunn. • Tema: «Hvor bor vi?» • Utvikle forståelse for ulike tradisjoner og skikker. • Lære mer om Barnekonvensjonen	• Erfare at alle mennesker, uansett alder, kjønn og forutsetninger, inngår og bidrar til felleskapet i barnehagen • Besøke skolene/SFO som en del av førskoleklubben • Alle skal bli sett og hørt, men skal også erfare at de ikke alltid kan få gjennomslag for det de vil og det de mener • Samtaler om universet, jorden, kontinenter og land, ved bruk av atlas, faktabøker og internett • Samtaler rundt temakort om barns rettigheter

ANTALL, ROM OG FORM

Mål	
Utvikle barnas matematiske kompetanse gjennom lek, styrte aktiviteter og spontane hverdagsaktiviteter	
Gi barna mulighet til å utforske, og leke med tall, former og mønster	
Progresjon	
1 – 2 år Hva	Hvordan
• Sortering • Begreper: Stor-liten • Finne sin egen plass i gangen • Er introdusert med tallremse, særlig 1, 2, 3	• Rydde og legge på plass. • Bygge tårn, putte oppi, ta ut. • Sanger, rim og regler med matematisk innhold
2 – 3 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
	• Sortere leker etter farge og størrelse

• Begynnende peketelling: 1, 2, 3 • Bli kjent med tallene • Utvikle romforståelse • Begreper: liten - mellom - stor, over – under, foran og bak • Bli kjent med noen geometriske figurer: runding, firkant og trekant • Bli kjent med primærfargene og vite hva de heter	• Bruke tall og telling i naturlige situasjoner. • Plassering, hvor f. Eks skoene skal stå • Bygge hytter og lage ulike hinderløyper. • Pusle puslespill • Par kobling – hva hører sammen? • Bruke eventyr, historier, sanger, samtaler og regler. • Synliggjøre de ulike geometriske figurene på ulike måter • Bruke fargene – rød, gul, blå og grønn
3 – 4 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Kjenne til tallene opp til ti • Gjenkjenne noen geometriske figurer; Sirkel, kvadrat, trekant m.m • Utforske former, farger og mønstre • Videreutvikle interessen for tall og telling • Videreutvikle fargebegreper	• Bruke alle dagligdagse muligheter for telling • Regler og eventyr med telling • «Jakte» på former, inne og ute • Bruke korrekte matematiske begreper når vi snakker om former • Perle, modelleringsleire, tegning, «Mattelek» • Konstruksjonslek (klosser, duplo/lego, puter, sand) • Bruke f.eks. «En støvel og en sko – matematikk for de minste» • Bruke alle anledninger til å navnsatte primær- og sekundærfargene – gå på «fargejakt»
4 – 5 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
• Kjenne til ukedagene, måneder og de forskjellige årstidene • kunne tallremsa til ti • Kjenne til bokstaver og tall	• Samlinger, og samtaler om ukedager, måneder og årstid • Bruke regler som f.eks. «Fem, seks – det kommer en heks»
5 – 6 år Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	

• Kjenne igjen symboler på en terning • Kunne og bruke tidsbegreper: I går, i morgen, osv • Kunne navn på ukedagene og etterhvert rekkefølgen av dem • Orienter seg etter enkle kart (f.eks. skattekart) • Bli kjent med tallremse opp til 20 • Forstå sammenhengen mellom tall og mengde	• Spille spill • Rim og regler • Gå på skattejakt • Telle oppover og nedover og videre fra... • Oppgaver på skoleklubb • Tellebøker • Leke med/bygge og konstruere med «ufinnerbart materialer»
--	---

Sentralbord: 67 05 90 00

Epost: postmottak@nittedal.kommune.no

Besøksadresse: Rådhusveien 1, 1482 Nittedal

www.nittedal.kommune.no

NITTEDALKOMMUNE
der storby møter marka